

دانشگاه علوم پزشکی
وخدمات بهداشتی درمانی استان کرمان
دانشکده پزشکی

پایان نامه
جهت دریافت دکترای عمومی

عنوان

بررسی اپیدمیولوژی حیوان گزیدگی و هاری در شهرستان های تابعه
دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

استاد راهنما:

دکتر محسن مومنی

شهرت نگارش:

مریم عباسی

تابستان ۹۸

مقدمه: حیوان گزیدگی یک تهدید مهم برای سلامتی انسان است زیرا برخی از عفونت‌های متعاقب آن نظیر هاری بسیار کشنده است به طوری که بیشترین میزان کشندگی در بین بیماری‌های عفونی مربوط به هاری است در حالیکه این بیماری با وجود واکسن اثر بخش و بی خطر به خوبی قابل پیشگیری می باشد. همچنین در سالهای اخیر روند حیوان گزیدگی در ایران رو به افزایش بوده است. لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین اپیدمیولوژی حیوان گزیدگی و هاری در شهرستان های تابعه دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ طراحی و اجرا شده است.

روش اجرا: مطالعه حاضر یک مطالعه توصیفی از نوع مقطعی می باشد. جامعه مورد بررسی در این پژوهش، کلیه افراد حیوان گزیده یا مبتلا به هاری در محدوده جغرافیایی شهرستان های تابعه دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ است. جمع آوری اطلاعات به صورت سرشماری انجام گرفت و در این مطالعه افرادی که از ابتدای فرودین ۱۳۹۶ تا پایان اسفند سال ۱۳۹۷ در محدوده جغرافیایی تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی کرمان مورد گزش حیوانات مختلف قرار گرفتند وارد مطالعه شدند. پس از جمع آوری اطلاعات، داده ها توسط نرم افزار spss 21 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. جهت توصیف داده ها از آزمون های آماری توصیفی (فراوانی مطلق، فراوانی نسبی، میانگین و انحراف معیار) استفاده گردید و توسط جداول فراوانی نمایش داده شد.

یافته ها: نتایج مطالعه حاضر نشان داد، بروز تجمعی حیوان گزیدگی در سالهای ۹۶ و ۹۷ به ترتیب ۲۶۶ و ۲۷۴ در هر صد هزار نفر بوده است و هیچ مورد هاری در این دو سال گزارش نشد. همچنین در میان شهرستان های تابعه دانشگاه علوم پزشکی کرمان در این بازه زمانی شهرستان بردسیر بیشترین بروز و شهرستانهای زرنند و سیرجان به ترتیب در سالهای ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ کمترین بروز را دارا بوده است. اکثر افرادی که دچار حیوان گزیدگی شده بودند را مردان (۷۶/۸٪) و در بازه سنی ۲۰ تا ۲۹ سال (۲۲/۳٪) تشکیل می دادند. بیشترین موارد حیوان گزیدگی مربوط به فصل زمستان (۲۷/۴٪)، ماه اسفند (۱۰/۹٪) و بین ساعات ۱۶ تا ۲۳:۵۹ (۴۱/۹٪) بود. بیشترین فراوانی حیوان گزیدگی در افراد با شغل آزاد (۳۱/۹٪)

و بیشترین محل وقوع حادثه در شهر (۷۳/۹٪) و بیشترین علت حیوان گزیدگی، حمله ناگهانی حیوان (۵۱٪) گزارش شده بود. اکثر حیوان گزیدگی ها توسط سگ (۷۰/۷٪) رخ داده بود و بیشترین محل جراحت، اندام فوقانی (۵۲٪) بود. حدود ۷۴٪ از افرادی که به دنبال حیوان گزیدگی، تزریق سرم ضد هاری داشته اند در کمتر از ۱۲ ساعت پس از گزش، تزریق سرم داشته اند و حدود ۶۷٪ از افرادی که نیاز به تزریق واکسن ضد هاری داشته اند در کمتر از ۴۸ ساعت واکسن نوبت اول را دریافت نموده بودند. در میان اقدامات پیشگیرانه، شستشو با آب و صابون (۹۶/۷٪) بیشترین فراوانی را دارا بود.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشان داد، میزان بروز حیوان گزیدگی در شهرستان های تابعه دانشگاه علوم پزشکی کرمان نسبت به سایر استان ها، بالاتر بوده است. لذا توصیه می گردد مسئولان بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی کرمان ضمن توجه ویژه به این معضل، آموزش گروه های در معرض خطر، آموزش مهارت های رفتاری مناسب در زمان مواجهه با سگ و گربه، متقاعد کردن روستاییان در بستن سگ های خانگی، تشکیل کمیته کنترل سگ های ولگرد با همکاری و هماهنگی بین بخشی ارگان های ذی ربط نظیر شهرداری ها، بخشداری ها، نیروی انتظامی، تقویت سیستم مراقبت و برنامه ایمن سازی، همچنین قوانین کنترلی نظیر ثبت و شناسنامه دار کردن حیوانات اهلی مانند سگ را در دستور کار خود قرار دهند.

کلمات کلیدی: حیوان گزیدگی، هاری، اپیدمیولوژی

Introduction: Animal bite is a serious threat to human health because some of the subsequent infections such as rabies are highly fatal so that the highest rate of death among infectious diseases is caused by rabies. However, the disease of rabies is well preventable due to the effective and safe vaccine. In recent years, the trend of animal bites in Iran has been increasing. Therefore, the aim of this study was to determine the epidemiology of animal bites and rabies in Kerman University of Medical Sciences in years 2017 and 2018.

Methodology: This is a descriptive cross-sectional study. The population under study in this research included all the people being bitten by animals or suffering from rabies in the geographical area of Kerman University of Medical Sciences in the years 2017 and 2018. Data were collected through census and in this study, individuals who were bitten by different animals from the beginning of the spring (March) of 2017 to the end of winter (March) of 2019 in the geographical area covered by Kerman University of Medical Sciences. After data collection, data were analyzed by spss21 software. Descriptive statistics (absolute frequency, relative frequency, mean and standard deviation) were used to describe the data and were showed through tables.

Results: The results of this study showed that the cumulative incidence of animal bites in the years 2017 and 2018 was 266 and 274 per 100000 people, respectively, and no cases of rabies were reported in these two years. Also, among the cities affiliated to Kerman University of Medical Sciences in this period, Bardsir Town had the highest incidence and Zarand and Sirjan County had the lowest incidence in 2017 and 2018, respectively. The majority of those who had an animal bites were men (76.8%) and between the ages of 20 and 29 years (23.2%). Most animal bites were in winter (27.4%), March (10.9%) and between 16 to 23:59 hour (41.9%). The most frequent animal bite was among self-employed people (31.9%) and the most frequent location of accidents was in cities and urban areas (73.9%) and the most common cause of animal bite was sudden animal attack (51%). Most of the cases were bitten by dogs (70.7%) and the most injured organs were the upper limbs (52%). About 74% of those who received an animal bite following an anti-rabies vaccine, got the vaccination injection in less than 12 hours after the bite, and about 67% of those who needed an anti-rabies vaccine had received their first time inject in less than 48 hours. Among the preventive proceedings, washing with soap and water (96.7%) was the most frequent.

Conclusion: The results of this study showed that the incidence of animal bites in the subsidiary towns of Kerman University of Medical Sciences was higher than other cities.

Therefore, it is recommended that health authorities of Kerman University of Medical Sciences pay special attention to this problem, as well as training of high risk groups, training of appropriate behavioral skills in dealing with dogs and cats, persuading villagers to collar their dogs, forming a stray dog control committee co-operating with cross-departmental coordination such as municipalities, prefectures, law enforcement, enforcement and immunization programs, as well as control laws such as registration and identification of pets such as dog.

Keywords: Animal bite, Rabies, Epidemiology

**Kerman University of
Medical Sciences
Afzalipour School of Medicine**

In Partial Fulfillment of the General Medicine Degree Medicine
Title:

The epidemiological study of animal bite and rabies in the subsidiary cities of
Kerman University of Medical Sciences in 2018 and 2019

Supervisors:
Dr. Mohsen Momeni

By:
Maryam Abbasi

Summer 2019

بسته

تاریخ .....
شماره .....
پوست .....

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان
پزشکی

فرم شماره ۵- نمره نهایی دفاع از پایان نامه

پایان نامه تحصیلی خانم دکتر مریم عباسی

تحت عنوان: (بررسی اپیدمیولوژی حیوان گزیدگی وهاری در شهرستان های تابعه دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷)

جهت دریافت درجه دکترای پزشکی عمومی

در تاریخ ۹۸/۶/۳۰ با حضور اساتید راهنما و اعضای محترم هیئت داوری دفاع و با میانگین نمره ۲۰ مورد تایید قرار گرفت.

سمت استاد یار

دکتر محسن موهبی

استاد راهنما

دکتر محسن موهبی
متخصص پزشکی اجتماعات
نظام ارتقا ۸۸۱۷۴

دکتر رضوان امیری

مهر و امضای سرپرست آموزش بالینی

تکثیر فرم می بایست با توجه به نمرات دفاع تکمیل و به تعداد نسخه های پایان نامه تکثیر و در کلیه پایان نامه ها در زمان صحافی درج گردد سپس توسط استاد یا اساتید حاضر و در کمیته پایان نامه ها مهر و امضا شود.

بسمه تعالی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان کرمان

دانشکده پزشکی

تاریخ: .....
شماره: .....
پیوست: .....

فرم شماره ۳ - صورتجلسه دفاع از پایان نامه

جلسه دفاع از پایان نامه خانم / آقای میرزا محمد علی دانشجوی دوره ۹۰ دانشکده پزشکی افضلی پور با عنوان بررسی تاثیر ایمنی و سلامت در سلامت در سال ۱۳۹۲ در ساعت ۱۱:۵ روز ..... تاریخ ۱۳۹۲/۰۸/۲۸ با حضور اعضای محترم هیئت داوران و نماینده دانشکده پزشکی برگزار گردید.

سمت	نام و نام خانوادگی	نمره (از بیست)	مهر و امضاء
استاد (ان) راهنما	<u>محسن مومنی</u>	<u>۲۰</u>	
استاد (ان) مشاور	.....	.....	.....
عضو هیات داوران	.....	.....	.....
عضو هیات داوران	.....	.....	.....
عضو هیات داوران	<u>دکتر منیر زاده</u>	<u>۲۰</u>	
عضو هیات داوران	<u>دکتر حمید احمد پور</u>	<u>۲۰</u>	
عضو هیات داوران (نماینده شورای پژوهش بالینی)	<u>علی خالویی</u>	<u>۲۰</u>	

پس از استماع مراحل اجرا و نتایج حاصله، پایان نامه با درجه عالی و نمره ۲۰ (از بیست) مورد تایید قرار گرفت.
دفاع برگزاری جلسه دفاع از پایان نامه و صحت مدارک ارائه شده شامل خلاصه مقالات و مقالات استخراج شده از پایان نامه مورد تایید است.
اینجانب علی خالویی نماینده شورای پژوهش بالینی می باشد.

دکتر علی خالویی
مهر و امضاء
مدیر مرکز تخصصی بیماری‌های عفونی و میکروبیولوژی
دارای پروانه اشتغال به کار شماره ۲۰۰۵۲

کرمان - انتهای بلوار ۲۲ بهمن، دانشکده افضلی پور

تلفن: ۳-۳۲۲۱۶۶۰ نمابر: ۳۲۲۱۶۷۱

sm.kmu.ac.ir - medicalschool@kmu.ac.ir